

SALMONELÓZA A EXOTICKÉ ZVIERATÁ

Salmonella je baktéria spôsobujúca u ľudí črevné infekcie a patrí medzi najčastejšie bakteriálne ochorenia z potravín v EÚ a vo svete.

Človek najčastejšie ochorie:

- **po konzumácii:**
 - **kontaminovaných a nedostatočne tepelne spracovaných potravín živočíšneho pôvodu** (vajcia, mlieko, mäso, mäsové produkty),
 - **potravín rastlinného pôvodu (rôzne druhy zeleniny, zelených šalátov), ktoré sa môžu kontaminovať počas rastu, pri zbere, preprave alebo v domácnosti pri nedostatočnej hygiene resp. pri kuchynskej úprave** (napr. používanie rovnakých pomôcok pri spracovaní surového mäsa a príprave nevarovaných zeleninových jedál (šaláty),
 - **tepelne spracovaných potravín, pri ktorých krájanie a podávanie boli použité kuchynské pomôcky (dosky na krájanie, nože) kontaminované baktériami,**
- **po priamom alebo nepriamom kontakte s nakazeným zvieratom, najčastejšie plazy** (hady, korytnačky, jašterice, chameleóny, leguány) a **obojživelníky** (žaby, mloky). Plazy a obojživelníky sú častými vylučovateľmi baktérií rodu *Salmonella*. **Baktérie sú vylučované nepravidelne stolicou (trusom) týchto zvierat, u ktorých sa dané ochorenie nemusí klinicky prejavíť.**

Priamy kontakt je kontakt človeka so zvieratom, na ktorého tele (pancier, končatiny, papuľa) sa zachytáva trus. Človek sa nakazí prehltnutím baktérií z povrchu tela zvierata priamo, alebo zo znečistených rúk. **Nepriamy kontakt** je kontakt človeka s trusom zvierat, ktorý sa dostáva do vody akvária a do podstielky terária. Tieto súčasti prostredia zvierat sa stávajú faktorom prenosu nákazy, rovnako ako aj kontaminované krmivo. Pri zanedbaní dodržiavania hygienických opatrení sa, kontaminovanými rukami alebo predmetmi používanými pri čistení akvária, môžu preniesť salmonelové baktérie na iných členov domácnosti. U oslabených osôb, zvlášť vnímavých k infekciám, stačí na vznik ochorenia malá infekčná dávka (103 baktérií).

Najčastejšie príznaky:

- nevoľnosť,
- hnačka,
- horúčka,
- abdominálne kŕče 12 až 72 h po infikovaní.

Rizikové skupiny - osoby zvlášť vnímavé na vznik infekcií:

- deti do 5 rokov,
- osoby s poruchami imunitného systému a s ťažkým ochorením (napr. onkologické ochorenia),
- tehotné ženy.

Čomu sa vyhnúť v domácnosti?

- **V domácnostiach s osobami zvlášť vnímavými na vznik infekcií uprednostniť výber iného druhu domáceho miláčika.**
- **Nechovať exotické zvieratá v domácnosti a zamedziť priamemu kontaktu so zvieratami a nepriamemu kontaktu s ich prostredím (akvárium, terárium) deťom mladším ako 5 rokov, deťom mladšieho školského veku bez dozoru kompetentnej dospeléj osoby, ďalej osobám s ťažkým ochorením (napr. onkologické ochorenia) a poruchami imunitného systému.**

Fakty

Zabrániť voľnému pohybu zvierata po byte

Zabrániť kontaminácii odevu výlučkami zvierat

Nekúpať zvierat v kuchynskom dreze ani v umývadle

Nebozkávať zvierat

Ako sa chrániť v domácnosti?

- Dohľad nad deťmi, aby sa zabránilo prenosu nákazy kontaktom kontaminované ruky - ústa.
- Nebozkávať zvierata.
- Zamedziť kontaminácii odevu výlučkami zvierat.
- Zamedziť voľnému pohybu zvierat v obytných priestoroch, aby neznečisťovali prostredie trusom.
- Nekúpať zvierata v kuchynskom dreze ani v umývadle.
- Nevykonávať čistenie prostredia a pomôcok pre zvieratá v miestnostiach používaných na prípravu a konzumáciu stravy (kuchyňa a kuchynský drez, obývačka) a na vykonávanie osobných hygienických úkonov (umývadlo, vaňa).
- Na umývanie akvárií a pod. používať zvláštne nádoby. V prípade použitia kúpeľňovej vane je po ukončení potrebné vaňu dokonale umyť a vydezinfikovať.
- Používať ochranné rukavice pri čistení prostredia zvierat.
- Nejesť, nepiť tekutiny a nefajčiť pri manipulácii so zvieratami a ich prostredím.
- Používať dezinfekčné prostriedky na sanáciu prostredia po ukončení činností súvisiacich s čistením prostredia zvierat.
- Dôsledne dodržiavať hygienu rúk po manipulácii so zvieratami a ich prostredím.
- V prípade otázok ohľadne starostlivosti o zvieratá kontaktovať veterinárneho lekára a vyškoleného predajcu v špecializovanej predajni.

Odporúčanie pre predajcov exotických zvierat

Predajcovia exotických zvierat v špecializovaných predajniach by mali byť dostatočne vyškolení a dodržiavať pokyny pre bezpečné zaobchádzanie so zvieratami a ich prostredím (akváriá, teráriá, misky a iné pomôcky) z hľadiska ochrany zdravia ľudí pred infekčnými chorobami a informovať kupujúceho o týchto zásadách bezpečného zaobchádzania so zvieratami:

- Starostlivosť o zvieratá má zabezpečovať a kontrolovať dospelá osoba, poučená o opatreniach na zabránenie vzniku ochorenia.
- Čistenie prostredia a pomôcok pre zvieratá sa nemá vykonávať v miestnostiach používaných na prípravu a konzumáciu stravy a na vykonávanie osobných hygienických úkonov.
- Používať ochranné rukavice pri čistení prostredia a pomôcok pre zvieratá.
- Používať dezinfekčné prostriedky na sanáciu prostredia po ukončení činností súvisiacich s čistením prostredia zvierat.
- Dodržiavať hygienu rúk po manipulácii so zvieratami a ich prostredím.
- **Upozorniť kupujúcich** na zamedzenie priameho kontaktu so zvieratami a kontaktu s ich prostredím (akvárium, terárium) pre deti mladšie ako 5 rokov, tehotné ženy, seniorov vo veku nad 65 rokov, pre osoby s poruchami imunitného systému a ťažkým ochorením (napr. onkologické ochorenia). Tieto skupiny osôb sú zvlášť vnímavé a ohrozené vznikom infekčných chorôb.

Túto informáciu vydal Národný Kontaktný bod pre vedeckú a technickú spoluprácu s Európskym úradom pre bezpečnosť potravín ustanovený na Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, ktorého hlavným poslaním je chrániť zdravie obyvateľov SR a nevystavovať ich zdravotným rizikám, v spolupráci s odborníkmi z NRC pre salmonelózy Úradu verejného zdravotníctva SR. Obrázky pochádzajú z databázy Microsoft a NRC pre salmonelózy ÚVZ SR.

Národný Kontaktný bod pre vedeckú a technickú spoluprácu s EFSA
efsa.focalpoint@land.gov.sk

